

VAMOKSEN VUOSIRAPORTTI

Vamoksen vuosi 2022

Vesa Sarmia, Henna Harju, Terhi Laine

iVAMOS!
Diakonissalaitos

Sisällys

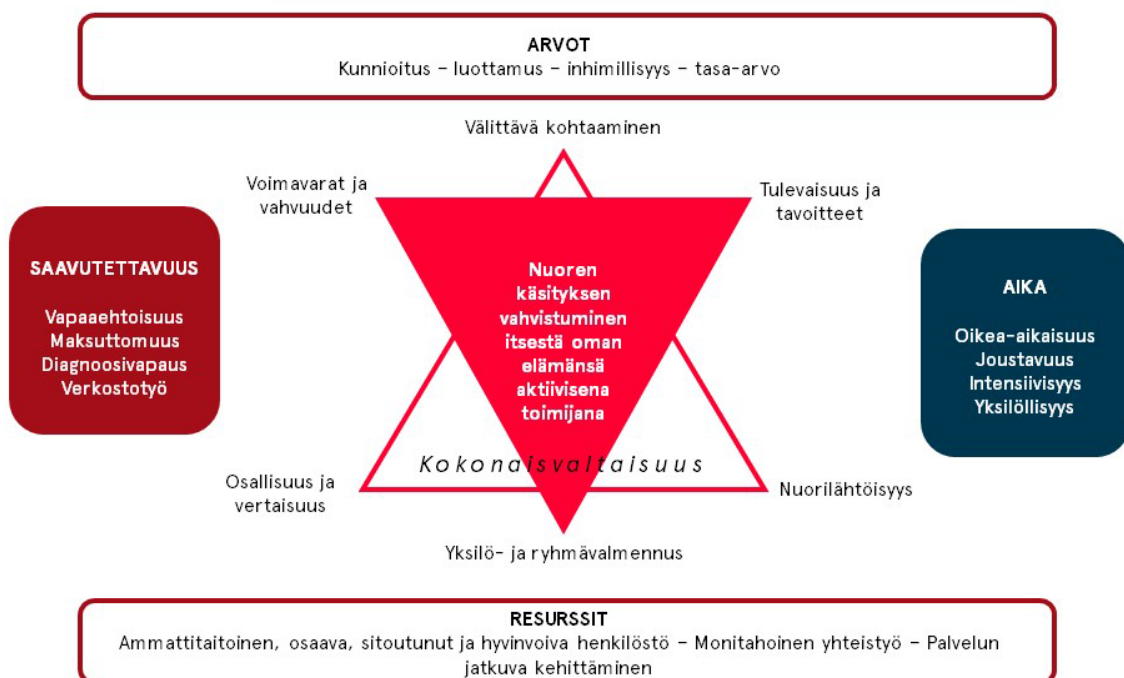
1. Vamos on nuorten vaikuttavien valmennuspalveluiden toteuttaja, asiantuntija ja kehittäjä	3
2. Taustatietoja Vamos-valmennukseen osallistuneista nuorista	4
3. Vamoksen tulokset ja vaikuttavuus	5
3.1. Mihin nuoret siirtyvät Vamoksesta?	5
3.2. Muutokset nuorten hyvinvoinnissa Vamos-palvelun myötä	6
3.3. Yhteiskunnallinen hyöty ja kustannusvaikutukset	8
4. Yhteenvetoa ja pohdintaa	10

1. Vamos on nuorten vaikuttavien valmennuspalveluiden toteuttaja, asiantuntija ja kehittäjä

Vamos on Diakonissalaitoksen nuortenpalvelu, joka tukee 16–29-vuotiaita nuoria kohti koulutusta ja työelämää. Vamos on toiminut 15 vuotta ja tavoittanut lähes 16 000 nuorta. Vuonna 2022 Vamoksessa työskenteli 100 työntekijää ja valmennusta sai yhteensä 2006 nuorta. Vamos-yksiköitä on 11 paikkakunnalla, mutta valmennukset tavoittivat nuoria 47 eri kunnasta.

Vamoksen tavoite on auttaa eri tavoin hankalassa tilanteessa olevia 16–29-vuotiaita koulutuksen ja työelämän ulkopuolella olevia nuoria löytämään oman polkunsu. Joillain nuorista elämää on mutkistanut mielenterveyden pulmat, toisilla opintojen katkeaminen, työttömyys, päihteidenkäyttö, asunnottomuus tai esimerkiksi lähipiirin haasteet. Kaikki toiminta räätälöidään nuoren tarpeesta käsin, ja palvelun pituus määrittyy myös yksilöllisesti. Yksilöllisen tuen lisäksi on mahdollista osallistua ryhmätoimintaan.

Vamos toiminta perustuu kiireettömään kohtaamiseen ja nuoren tilanteesta lähtevän yksilöllisen tuen voimaan. Jokainen Vamoksessa aloittava nuori saa oman työntekijän, tukea saa niin arkeen kuin tulevaisuuden suunnitteluun.

Kuvio 1. Vamos-työotteen mallinnus¹

Vamos on myös valtakunnallisesti merkittävä haastavissa tilanteissa olevien nuorten ja heidän palveluidensa asiantuntija sekä vaikuttavien, nuorten tarpeista lähtöisin olevien palveluiden kehittäjä ja uranuurtaja. Toimintaamme mitataan, arvioidaan ja kehitetään nuoria kuunnellen.

¹ Sulaoja ja Turunen: Vamos -työotteen mallinnus, YAMK-opinnäytetyö Diak, 2021

Vamos-toimintaa rahoitetaan muun muassa hanke- ja järjestöavustuksilla, kuntien ostoilla sekä Diakonissalaitoksen omalla rahoituksella. Nuorille toiminta on maksutonta.

Vamos on tuottanut asiakastietoa vuodesta 2015 alkaen. Asiakastietojärjestelmään kerätään dataa nuorten taustatiedoista sekä elinoloissa tapahtuvista muutoksista. Vuonna 2022 palvelussa päätti yhteensä 765 nuorta, heidän osaltaan tarkastelemme tässä raportissa ohjaustuloksia eli siirtymää työhön, koulutukseen tai muihin toimintoihin. Arvioimme myös nuorten hyvinvointia Tulostähti-arviointityökalulla, johon vastaavat valmentaja ja nuori yhdessä palvelun alkaessa ja päättyessä. Toimintakykyä ja hyvinvointia mittaavia tulostähti-arvioita tehtiin vuoden 2022 aikana 337 asiakkaalle kaksi tai useampia arvioita. Tulostähtiaineisto kuvaa nuoren elämässä valmennuksen aikana tapahtuneita hyvinvointimuutoksia. Lisäksi palvelussamme päättäviltä kerätään palautetta sähköisellä Koetun hyvinvoinnin kyselyllä (vuonna 2022 N=170), jossa arvioidaan Vamos-palvelun onnistuneisuutta. Tämä kirjoitus perustuu edellä mainittujen aineistoihin vuoden 2022 osalta.

2. Taustatietoja Vamos-valmennukseen osallistuneista nuorista

Suurin osa Vamoksessa aloittaneista nuorista hakeutui Vamokseen itse tai jonkun läheisen myötävaikutuksella. Myös julkinen palvelujärjestelmä ohjaa nuoria toimintaan. Eniten ohjauksia vuonna 2022 tuli psykiatriasta, sosiaalityöstä ja oppilaitoksista.

Yli puolet nuorista (54 %) oli 18–24-vuotiaita palveluun tullessaan. Palvelussa olevista nuorista naisia oli 50 %, miehiä 45 %, loput olivat muun sukupuolisia tai tietoa ei ollut kirjattu järjestelmään (5 %). Nuorten koulutustason tarkastelu osoittaa, että aloitustilanteessa Vamoksen nuorista 45 % oli suorittanut ainoastaan peruskoulun ja kymmenellä prosentilla ei ollut peruskoulun päättötodistusta.

Joka viides nuorista oli tehnyt toisen asteen tutkinnon. Tyypillisesti nuoret olivat aloitustilanteessa työvoiman ulkopuolella (35 %) tai työttöminä (31 %). Puolet nuorista (50 %) sai tulonsa toimeentulotuesta, kuntoutustuesta tai -rahasta tai sairauspäivärahasta tullessaan valmennukseen. Nuorista 15 % tuli palveluun tulottomana ilman viimesijaista etuutta.

Palvelussa aloittaneiden ensisijaisessa toimeentulossa on vuoden 2019 ja 2022 välillä tapahtunut merkittäviä muutoksia. Työmarkkinatuella palveluun tulleiden osuus on laskenut 10 prosenttiyksikköä, kun samaan aikaan kuntoutusetuuksilla ja sairauspäivärahalla olevien määrä on kasvanut 15 prosenttiyksikköä. Luvut kertovat siitä, että Vamos tavoitti entistä enemmän niitä nuoria, jotka ovat vahvan tuen tarpeessa.

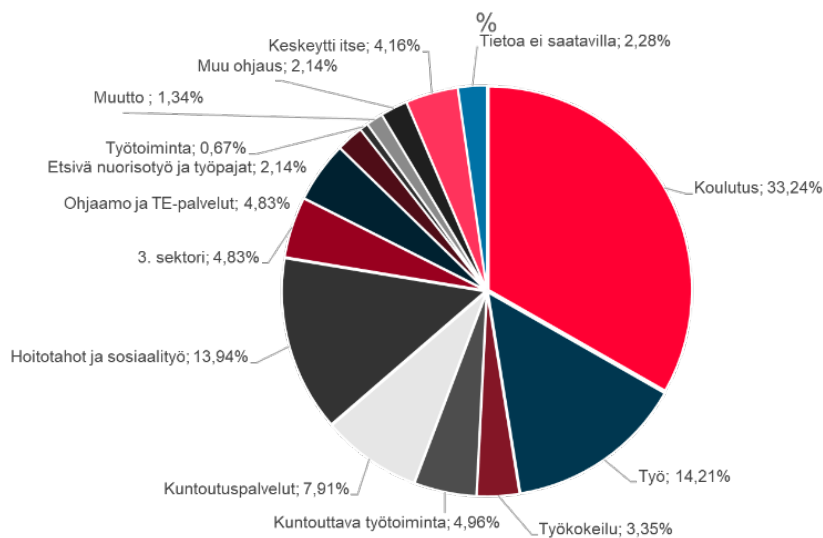
2006

nuorta osallistui Vamos-toimintaan
vuonna 2022

3. Vamoksen tulokset ja vaikuttavuus

3.1. Mihin nuoret siirtyvät Vamoksesta?

Vuonna 2022 valmennuksessa olleista 2006 nuoresta 746 päätti palvelussa. Nuorista 56 % siirtyi työ- ja koulutuspoluille. Keskimääräinen aika, jonka nuoret olivat Vamos-valmennuksessa, pidentyi kahdella kuukaudella, verrattuna vuoden 2021 tuloksiin, ja oli 10 kuukautta. Tämä tulos kertoo nuorten tuen tarpeen vahvistumisesta pandemia-aikana ja sen jälkeen.

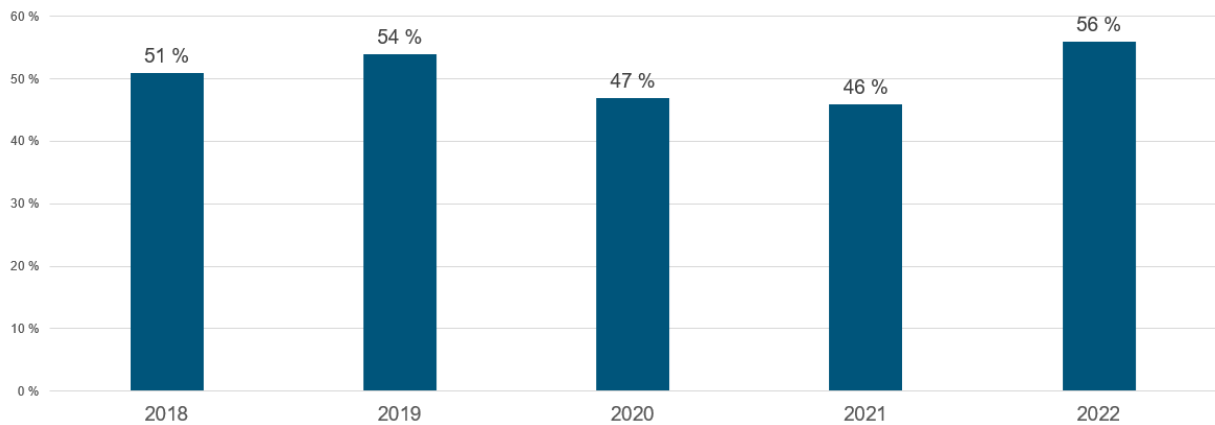

Kuvio 2. Nuorten ohjaustulokset (%) vuonna 2022, N=746

Vamos-palvelun päättäneistä nuorista 56 % ohjautui työllisyys- ja koulutuspoluille (N=746). Nuorista 14 % työllistyi palkkatyöhön avoimille työmarkkinoille, kolmannes jatkoi koulutukseen ja loput työllisyyspolun löytäneistä työllistyivät tukitoimenpiteiden avulla (työkokeilu ja kuntouttava työtoiminta). Työllistyneiden ja koulutukseen siirtyneiden määrä oli edellistä vuotta korkeampi. Voidaan ajatella, että tässä näkyy yleinen työllisyysasteen nousu ja myös koulutuspaikkojen lisääntyminen.

Tarkasteltaessa työ- ja koulutussiirtymiä nuoren koulutusasteen mukaan on nähtävissä eroavaisuuksia. Ne nuoret, jotka olivat suorittaneet ainoastaan peruskoulun, siirtyivät keskimäärin useammin Vamoksesta koulutukseen, kun taas vähintään toisen asteen tutkinnon omaavat siirtyivät keskimäärin useammin työmarkkinoille. Kaiken kaikkiaan pelkän peruskoulun suorittaneista nuorista 52 % siirtyi työ- ja koulutuspoluille, kun taas vähintään toisen asteen tutkinnon omaavista vastaava luku oli 62 %. Luvut heijastavat aiemmissä tutkimuksissa esiin nostettua havaintoa, jonka mukaan koulutustason nouseminen vahvistaa työuraa.

Tarkasteltaessa muutoksia työ- ja koulutuspoluille siirtymissä viimeisten viiden vuoden osalta (kuvio 3.) huomataan, että pandemia-aikana (2020–2021) ohjausprosentit työ- ja koulutuspoluille ovat olleet matalampia verrattuna pandemiaa edeltävään aikaan.

Kuvio 3. Vamoksesta työ- ja koulutuspoluille siirtyneiden osuus (%) vuosina 2018–2022

Ne nuoret, jotka olivat Vamokseen tullessaan työmarkkinoiden käytettävissä eli tulivat palveluun työttömänä työnhakijana, siirtyivät työ- ja koulutuspoluille keskimäärin useammin kuin nuoret, jotka olivat aloitustilanteessa työvoiman ulkopuolella. Ero näiden ryhmien välillä oli huomattava vuoden 2022 tuloksissa. Työmarkkinoiden käytettävissä olevista nuorista 61 % siirtyi työ- ja koulutuspoluille, kun vastaava luku oli 45 % niillä nuorilla, jotka tulivat valmennukseen tilanteesta, jossa olivat työn ja koulutuksen ulkopuolella, eivätkä olleet ilmoittautuneet työttömiksi työnhakijoiksi. NEET-nuorista (työn ja koulutuksen ulkopuolella olevat nuoret) käydyssä keskustelussa jälkimmäistä ryhmää on kuvattu ei-aktiivisena ryhmänä. Vamos-valmennuksessa tehtyjen havaintojen perusteella työttömäksi työnhakijaksi ilmoittautuminen vaatii nuorelta voimavaroja, joita kaikilla haavoittuvassa asemassa olevilla nuorilla ei ole. Työnhakijaksi ilmoittautuminen vaatii nuorelta voimavarojen lisäksi palvelujärjestelmän tuntemusta. Nuorella voi olla traumataustaa, eikä hän ole saanut tarpeen mukaista tukea riittävän ajoissa tai häntä on siirretty palvelujärjestelmässä luukulta toisella.

3.2. Muutokset nuorten hyvinvoinnissa Vamos-palvelun myötä

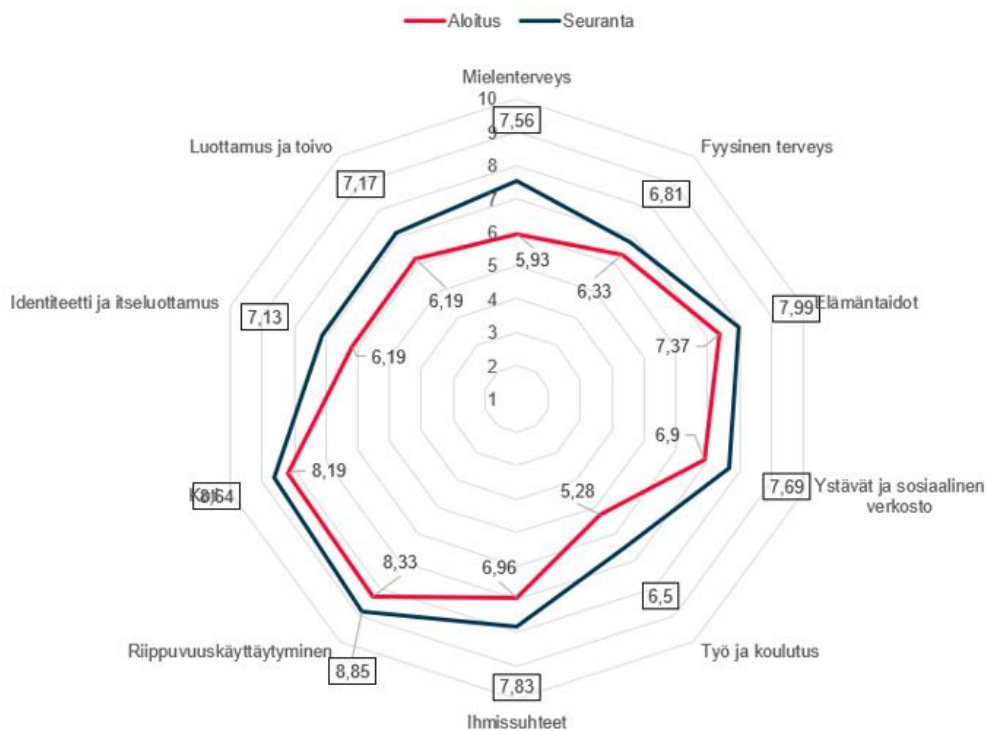
Vamos-valmennuksessa on keskeistä, että valmennuksen sisältö ja tavoitteet räätälöityvät nuoren omista lähtökohdista käsin. Koska kaikkien nuorten ensisijaisena tavoitteena ei ole palveluun tullessa siirtyä koulutus- ja työpoluille, on tärkeää tarkastella ohjaustulosten rinnalla muutoksia valmennukseen osallistuneiden nuorten hyvinvoinnissa. Nuoren aloitustilanteen voinnista riippuen työskentely voi valmennuksen alussa painottua psykososiaaliseen pitkäjänteiseen tukeen, jolla rakennetaan voimavaroja ja pohjaa myöhemmässä vaiheessa tapahtuville koulutus- ja työelämäsiirtymille. Valmennus voi painottua alussa esimerkiksi vuorokausirytmien löytymiseen ja arjenhallintaan tai tarvittavien sosiaali- ja terveyspalveluiden piiriin hakeutumiseen.

Vamoksessa käytössä olevassa Tulostähti-mittarilla tarkastellaan nuorten elämässä ja hyvinvoinnissa tapahtuvia muutoksia 10 eri osa-alueella. Mittari tuottaa laaja-alaista tietoa muutoksista nuorten elämässä valmennuksen aikana. Mittaria hyödynnetään Vamos-valmennuksessa vuorovaikutteisesti ja se toimii myös tavoitteen asetannan välineenä, sillä mittari täytetään yhteistyössä nuoren ja hänen oman valmentajansa kanssa. Kutakin mittarin osa-aluetta arvioidaan asteikolla 1–10.

Tulostähden vuoden 2022 tulosten (kts. kuvio 4) perusteella suurimmat nuorten kokemat muutokset tapahtuivat seuraavilla osa-alueilla: mielenterveys (muutos keskiarvossa +1,63), työ ja

koulutus (muutos keskiarvossa +1,22) sekä luottamus ja toivo (muutos keskiarvossa +0,98). Tarkempi tarkastelu myös osoittaa, että suurin positiivinen muutos arvoissa tapahtuu niillä nuorilla, joiden lähtötaso aloitustilanteessa on matala. Tästä voidaan päätellä, että Vamos-valmennus on erityisen vaikuttava palvelu juuri kaikkein heikoimmassa asemassa oleville nuorille.

Kuviosta 4 voidaan myös nähdä millä osa-alueilla Vamos-palveluun tulevat nuoret kokevat, että heillä on keskimäärin eniten haasteita. Tällaisia osa-alueita ovat työ ja koulutus (ka 5,28), mielenterveys (ka 5,93) ja fyysinen terveys (ka 6,33).

Kuvio 4 Muutokset nuorten elämässä Tulostähden mukaan asteikolla 1-10, N=337

Kerätystä aineistosta toteutetun korrelaatioanalyysin perusteella voidaan todeta, että nuorten työmarkkinatilanteet palvelun aloitustilanteessa korreloivat koetun hyvinvoinnin aloitustilanteisiin melko merkittävästi ja hyvinvoinnin muutoksiin erittäin merkittävästi. Toisin sanoen heikossa työmarkkina-asemassa olevat nuoret kokevat hyvinvointinsa heikommaksi kuin paremmassa työmarkkina-asemassa olevat. Heikossa asemassa olevien keskuudessa muutokset koetussa hyvinvoinnissa ovat myös voimakkaampia kuin muilla.

Nuoret suosittelivat palvelua mielellään muille. Vamoksen NPS-luku 81 (Net Promoter Score) kertoo suosittelutodennäköisyydestä siten, että arvostelijoiden prosenttiosuus vähennetään suosittelijoiden prosenttiosuudesta. Vamoksen NPS-luku 81 on erinomaisella tasolla. Vamos-työotteessa on keskeistä luottamuksen rakentaminen nuoren ja hänen oman valmentajansa välille. Toteuttamamme Koetun hyvinvoinnin kyselyn (N=170) tulosten mukaan lähes 97 % vastaajista kertoi luottavansa Vamoksen työntekijöihin. Tämä on merkittävä tulos NEET-nuorien kohdalla, joilla on tyypillisesti nähtävissä kriittinen suhtautuminen ja epäluottamus palvelujärjestelmää kohtaan.

Näin nuoret itse kuvasivat Koetun hyvinvoinnin kyselyssä Vamos-toimintaa ja siitä saamiaan hyötyjä:

”Mulla on ollut 2 yksilövalmentajaa ja molemmat ovat aidosti välittäneet ja arvostaneet minua. Se on ollut minulle todella tärkeä kokemus, sillä pelkään edelleen ihmisiä taustani takia. Yksikin luotettava ihminen on ollut elintärkeää mulle.”

”Se on auttanut palveluviidakossa, edistänyt hyvän päivärytmin pysymistä, antanut vertaistukea ja lisännyt rohkeutta uusiin ihmisiin tutustumisessa (...). Vamos on ollut osana mielenterveyteni paranemisessa ohjaamalla tarvitsemiini palveluihin ja auttanut valtavasti niiden hakemisessa. Vamos ohjaa tehokkaasti oikeisiin palveluihin ja tukee niiden hakemisessa, antaa tukea ja turvallisen ympäristön, ja tarjoaa tietoa ja ohjausta sekä kuulevan korvan kun sitä tarvitsee. <3”

”Arvokkaimpia asioita olivat säännöllinen päivätoiminta, hyväksyvä ilmapiiri, hyvä tahto mennä eteenpäin ryhmän keskuudessa ja yksilövalmentajien kanssa luotu suunnitelma ja asioiden edistäminen, ml. tulostähti, reflektointi, ammatin - ja koulutuksen kartoittaminen ja sen semmoinen.”

”Asiakas/nuori kohdataan ihmisenä, kuunnellaan ja opastetaan. Ei 'pakko tuputtamista' vaan neuvontaa, ideointia ja tietoa juuri yksilön omaan tilanteeseen, joka selkeyttää omia ajatuksia. En kokenut missään vaiheessa, että päätäni yritettäisiin 'käännyttää' tiettyyn suuntaan (kohdallani koulutus/työ pääaiheena), kuten joissakin paikoissa tehdään että 'yritetään saada nuori väkisin ja nopeasti jonnekin'.”

Palvelun päättyessä 69 % nuorista koki kykenevänsä tarvittaessa käyttämään Vamoksen ulkopuolisia palveluita paremmin kuin ennen Vamosta. Kyselyn perusteella 77 % vastaajista kertoi hyöttyneensä Vamos-toiminnasta ja yli 76 % vastaajista kertoi, että kokemus itsestä oli parantunut Vamos-valmennuksen aikana.

3.3. Yhteiskunnallinen hyöty ja kustannusvaikutukset

Kuviossa 5. on esitetty yhteiskunnallinen hyöty ja kustannusvaikutukset Vamos-palvelussa vuonna 2022 olleiden nuorten osalta. Laskelmat perustuvat vuonna 2021 valmistuneeseen Itsenäisyyden juhlavuoden lastensäätiön (ITLA) tutkimukseen Vamoksen vaikuttavuudesta². Tutkimuksessa rakennettiin analyysimalli, jossa Vamos-palvelun vuosina 2017–2020 päättäneet nuoret (N = 3 260) kaltaistettiin Kansallinen syntymäkohortti 1987-aineistosta (N = 59 476) Vamos-

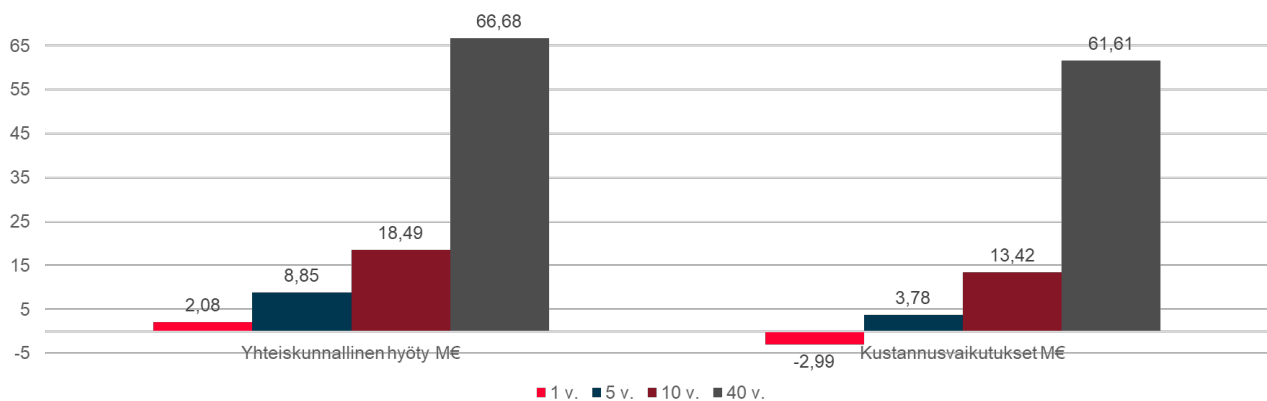
2,08 M€

Vamos-palvelusta saatava yhteiskunnallinen hyöty ensimmäisenä tarkasteluvuotena

² Merikukka, Hartman, Ristikari, Hilli, Juutinen, Keski-Säntti ja Virtanen: Vamos-nuortenpalvelun vaikuttavuustutkimus, ITLA 2021

asiakasrekisteritietojen pohjalta Vamoksen aloitustilanteisen ja tarkastelujaksolla tapahtuneiden muutosten suhteen. Verrokki-interventiona käytettiin kuntouttavaa työtoimintaa.

Tässä yhteydessä yhteiskunnallisella hyödyllä tarkoitetaan kasaantuneita taloudellisia vaikutuksia (vähentyneet tulonsiirrot ja lisääntyneet verotulot) julkishallinnolle elinkaaren yli verrokki-interventio päätymisen jälkeen koulutus- ja työllisyyspoluille ohjautuneilla nuorilla. Kustannusvaikutuksilla tarkoitetaan yhteiskunnallisesta hyödystä vähennettyjä toiminnan kustannuksia, joista muodostuu ns. SROI-kerroin (Social Return on Investment). SROI-menetelmällä on arvioitu toiminnan kustannuksia ja vaikutuksia rahamääräisinä. Tässä laskelmassa yhteiskunnallinen hyöty on jaettu tarkastelujakson kulujen kanssa.

Kuvio 5. Vamoksen yhteiskunnallisen hyödyn ja kustannusvaikutusten ennuste 2022 päättäneiden osalta, N=29

Yhden henkilön osalta työllisyys- tai koulutuspolulle pääsy merkitsee 5 000–7 000 euron vuosittaista taloudellista hyötyä yhteiskunnalle lisääntyneinä tuloina ja vähentyneinä tulonsiirtoina ja muina kustannuksina. Kuten yllä olevasta kuviosta 5. käy ilmi Vamos-palvelusta saatava yhteiskunnallinen hyöty nousee jo ensimmäisen tarkasteluvuoden aikana 2,08 M€:oon, kasvaen merkittävästi pitkän aikavälin tarkastelussa. Kustannusvaikutukset puolestaan jäävät ensimmäisen tarkasteluvuoden aikana -2,99M€, mutta viiden vuoden ajanjaksolla päästään tämän Itlan luoman laskentakaavan mukaisesti jo merkittäviin 3,78 M€ kustannusvaikutuksiin. Vuosina 2017–2022 kerätyn palvelussa päättäneiden aineiston perusteella kumulatiivinen yhteiskunnallisen hyödyn ennuste on 13–15 M€ vuodessa.

4. Yhteenvetoa ja pohdintaa

Pandemia-aika on polarisoinut nuorten tilanteen siten, että ne, joilla meni ennen korona-aikaa hyvin, pärjäävät elämässään myös epidemian jälkeisenä aikana. Osa nuorista taas voi entistä huonommin. Terveyden ja hyvinvoinnin laitoksen arvion mukaan joka kymmenes nuori on vaarassa syrjäytyä. Tämä tarkoittaa sitä, että nuorella on vähintään yksi riskitekijä, joka voi johtaa elämään marginaalissa. Riskitekijöitä ovat muun muassa ylisukupolvinen huono-osaisuus, mielenterveyteen tai päihteiden käyttöön liittyvät haasteet, toimeentulon ongelmat tai pitkään jatkunut yksinäisyys.

Lasten ja nuorten kokema yksinäisyys ja ahdistuneisuus ovat lisääntyneet merkittävästi viime vuosina³. Vamoksen asiakastiedon pohjalta voidaan tulkita, että myös Vamos-palvelussa olevat nuoret kokevat aiempaa enemmän sosiaalista ahdistuneisuutta ja mielenterveyden haasteita. Tulostähden tietojen mukaan mielenterveys oli aloitustilanteessa yksi alhaisimpia arvoja saanut hyvinvoinnin osatekijä. Valmennuksen aikana tämän muuttujan arvo nousi kaikkein eniten (1,63).

Viime aikoina on myös keskusteltu vilkkaasti siitä, että tarjolla ei ole riittävästi nuorten tarpeeseen vastaavia mielenterveyspalveluita. Vamos on pyrkinyt vastaamaan tähän tarpeeseen organisoimalla nuorille akuutteihin tilanteisiin tarkoitettua walk-in-terapiaa ja tarjoamalla tukea mielenterveysjonoissa oleville nuorille tilanteen helpottamiseksi. Vamos-palveluissa on tunnistettu, että joskus arjen valmennus voi avata nuoren elämän solmuja. Toisinaan valmennus auttaa kiinnittymään terapiapalveluihin tai tehostaa terapian tuloksia. Tukea tarvitsevilla nuorilla arki on usein haasteellista. Tämä voi tarkoittaa vaikeuksia arjen rytmissä, unessa, ravinnossa, sosiaalisissa suhteissa, mielen hyvinvoinnissa tai näkyä vaikka kykenemättömyytenä hoitaa asioita kuten maksaa laskuja tai asioida palveluissa. Vamos-valmennus pystyy tukemaan nuoria kokonaisvaltaisesti näissä tilanteissa.

**Vamos-toiminta
mahdollistaa
etenemisen nuoren
kokoisin askelin, kohti
nuoren itse määrittämiä
tavoitteita.**

Haastavasta aloitustilanteesta huolimatta 56 % nuorista siirtyi työ- ja koulutuspoluille. Aiemmin on todettu, että kiireetön kohtaaminen, työntekijän läsnäolo ja välittäminen muodostavat tärkeän Vamos-työn vaikutusmekanismin, kun pyritään syrjäytymisen ehkäisyyn. Vamos-työn vaikutusmekanismi toimi myös viime vuonna, vaikkakin nuorten tilanteen koheneminen vaati aiempaa enemmän aikaa. Vuonna 2022 valmennusjakson pituus oli keskimäärin kymmenen kuukautta, kun aiempina vuosina valmennuksen keskimääräinen kesto oli kahdeksan kuukautta.

Vamoksen tuottamat vaikuttavuusperusteiset interventiot nuorille vahvistuivat vuonna 2022. SIB-rahoitusmallissa (Social Impact Bond) kerätään yksityisiltä sijoittajilta varoja rahastoon, joka rahoittaa hyvinvointia edistäviä hankkeita. Kun tavoitteet saavutetaan, kunta ja hyvinvointialue säästävät kustannuksissa tai saavat verotuloja ja palauttavat osan hyödyistä SIB-rahastoon. Keskeistä toiminnassa on se, että siinä rahoitetaan aikaansaatuja tuloksia eikä toimintaa sinänsä. Vamos toteuttaa vaikuttavuusperusteista toimintaa Jyväskylässä 2. asteen koulutuksen

³ Aalto-Setälä, Suvisaari, Appelqvist-Schmidlechner ja Kiviruusu: Pandemia ja nuorten mielenterveys: Kouluterveyskysely 2021

keskeyttämisriskissä oleville ja Tampereella sijaishuollon ja jälkihuollon piirissä oleville. Tavoitteena on nuorten koulutustason nousu ja työllistyminen. SIB-interventioissa nuorille tarjottava tuki on tyypillisesti monialaista ja pitkäkestoista.

Nuorilla voi olla vaikeuksia löytää apua, toimia palvelujärjestelmässä tai muodostaa luottamusta auttaviin tahoihin. Tästä huolimatta syrjäytymisen ehkäisy, syrjäytymisen kierteen katkaisu ja kohdennetut interventiot ja pienin askelin eteneminen voivat olla tutkitusti vaikuttavaa toimintaa. Vamos-toiminta mahdollistaa etenemisen nuoren kokoisin askelin, kohti nuoren itse määrittämiä tavoitteita. Sujuvan arjen ja luottamuksen rakentaminen itsen ja tulevaisuuteen ovat ensiaskelia tällä polulla. Tämän pohjan päälle voidaan lähteä rakentamaan rinnallakulkien nuoren näkymää koulutus- ja työpoluille.

Suomen työllisyyspoliittisena tavoitteena on työllisyysasteen nostaminen. Vamos-valmennus voi olla sillanrakentajana nuoren ja työelämän välillä niiden nuorten osalta, jotka lähtevät työuralle takamatkalta. Tästä hyvänä esimerkkinä ovat vuoden 2022 aikana tehdyt kokeilut, joissa valmennus jatkuu nuoren siirtyessä palkkatyöhön. Esimerkiksi Työeläkeyhtiö Varman kanssa kehitetyssä Nuoret työelämään -konseptissa työnantajille ja nuorille tarjotaan tukea ja valmennusta nuoren työsuhteen alkaessa ja aikana.

Kuluva vuosi 2023 on Vamoksen 15. toimintavuosi. Tässä esitettyjen tulosten perusteella on nähtävissä, että Vamos tuottaa tarvelähtöisiä ja laadukkaita palveluita, joilla on yhteiskunnallista merkittävyyttä. Vamos on jatkuvasti kehittyvä ja ketterä palvelu, joka uudistuu nuorten tarpeiden ja toimintaympäristössä tapahtuvien muutosten mukana. Vuoden 2023 aikana huomiota tullaan kiinnittämään edelleen palveluiden saavutettavuuteen ja nuorilähtöisyyteen kehittämällä digitaalisuutta ja kokemusasiantuntijatoimintaa.

**Vamos on jatkuvasti
kehittyvä ja ketterä
palvelu, joka uudistuu
nuorten tarpeiden ja
toimintaympäristössä
tapahtuvien muutosten
mukana.**